

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету фінансів та обліку
Андрій КІЗИМА
“ 05 ” _____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. проректора з науково-педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ
“ 05 ” _____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ІНЦІОТ
Святослав ПИТЕЛЬ
“ 05 ” _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Вартісно-орієнтоване управління
фінансами суб'єктів господарювання»

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 07 Управління та адміністрування

Спеціальність – 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Освітньо-професійна програма – «Фінансовий менеджмент»

Кафедра фінансових технологій та банківського бізнесу

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Залік/екзамен (семестр)
Денна	1	2	30	15	5	4	66	120	Залік (2)
Заочна	1	2	8	4	-	-	108	120	Залік (2)

05.10.2023

Тернопіль – 2023

Робочу програму склали д-р екон. наук, доцент, професор кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу Микола СТЕЦЬКО та к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу Ігор СТЕФАНІВ.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу, протокол № 3 від 02.10. 2023 р.

Завідувач кафедри

фінансових технологій та банківського бізнесу,

д-р екон. наук, професор

Ольга КНЕЙСЛЕР

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності “Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок”, протокол № 3 від 05.10. 2023 р.

Голова групи забезпечення спеціальності,

д-р екон. наук, професор

Ольга КИРИЛЕНКО

Гарант ОПП,

д-р екон. наук, професор

Ольга КНЕЙСЛЕР

1. СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ ДИСЦИПЛІНИ «ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНЕ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ»

1. Опис дисципліни «Вартісно-орієнтоване управління фінансами суб'єктів господарювання»

Дисципліна «Вартісно-орієнтоване управління фінансами суб'єктів господарювання»	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Галузь знань – 07 «Управління та адміністрування»	Вибіркова дисципліна
Кількість залікових модулів – 3	Спеціальність – 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»	Рік підготовки: 1 <i>Денна форма</i> – семестр 2 <i>Заочна форма</i> – семестр 2,3
Кількість змістових модулів – 3	Ступінь вищої освіти – магістр	Лекції: <i>Денна форма</i> – 30 год. <i>Заочна форма</i> – 8 год. Практичні заняття: <i>Денна форма</i> – 15 год. <i>Заочна форма</i> – 4 год.
Загальна кількість годин – 120		Самостійна робота: <i>Денна форма</i> – 66 год. <i>Заочна форма</i> – 108 год. Тренінг: <i>Денна форма</i> – 4 год. Індивідуальна робота: <i>Денна форма</i> – 5 год.
Тижневих годин – 10, з них аудиторних – 3 год.		Вид підсумкового контролю – залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ВАРТІСНООРІЄНТОВАНЕ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Метою вивчення дисципліни є формування комплексу знань та професійних навичок щодо визначення стратегічних орієнтирів; оцінювання потенційних можливостей підприємства.

2.2. Завдання вивчення дисципліни.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних і практичних занять, виконання самостійної роботи, яка є необхідним елементом успішного засвоєння навчальної дисципліни і ознайомлення з фінансово-економічною літературою.

3. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНЕ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ»

Змістовий модуль 1. Методологія вартісно-орієнтованої фінансової політики суб'єктів господарювання

ТЕМА 1. Значення вартісно-орієнтованого управління в реалізації фінансової політики суб'єктів господарювання

Сутність фінансової політики, її мета і завдання. Рівні фінансової політики. Роль фінансової політики на державному рівні та рівні суб'єкта господарювання. Взаємозв'язок фінансової політики суб'єкта господарювання і держави. Міжнародні фінансові стандарти. Фінансова стратегія та фінансова тактика.

Фінансова політика суб'єктів господарювання. Об'єкти і суб'єкти фінансової політики. Стратегія і тактика фінансової діяльності суб'єкта господарювання. Фінансовий механізм управління фінансовою діяльністю суб'єкта господарювання. Фінансова політика підприємства. Фінансова політика банків. Фінансова політика страхової компанії. Фінансова політика інших фінансових посередників. Особливості фінансової політики органів державної влади та місцевого самоврядування.

Складові фінансової політики суб'єкта господарювання. Політика управління капіталом. Інвестиційна політика. Політика управління поточними активами та зобов'язаннями. Політика управління платоспроможністю. Цінова політика. Політика управління людськими ресурсами. Політика управління прибутками. Облікова політика. Податкова політика.

Стратегічні цілі й тактичні завдання. Принципи організації. Етапи розробки фінансової політики та параметри її оцінки. Критерії оцінки ефективності фінансової політики організації. Фактори, які визначають темпи стійкого зростання.

Вартісно-орієнтована довгострокова фінансова політика. Короткострокова фінансова політика в сучасній організації.

План лекції:

1. Фінансова політика суб'єктів господарювання: сутність, структура та мета.
2. Складові фінансової політики суб'єкта господарювання.
3. Фінансова стратегія і фінансова тактика підприємства.
4. Вартісно-орієнтоване управління підприємством як інновація фінансового менеджменту.

ТЕМА 2. Вартість підприємства як об'єкт управління

Поняття управління діяльністю підприємства загалом і його елементи. Необхідність управління вартістю компанії. Роль і значення оцінки бізнесу в системі ціннісно-орієнтованого менеджменту. Ідентифікація підприємства як важлива частина справедливої оцінки вартості компанії.

Сутність методологічних підходів до визначення вартості підприємства. Класифікація видів вартості за критерієм суб'єктів, що потребують оцінки.

Управління вартістю організації (VBM) – нова парадигма фінансового менеджменту. Сутність управління вартістю підприємства як інновації фінансового менеджменту. Ключові чинники вартості, на яких ґрунтується система управління вартістю підприємства. Основні зовнішні та внутрішні чинники, які послужили передумовами формування та практичного

впровадження концепції вартісно-орієнтованого управління. Етапи розвитку концепції вартісно-орієнтованого управління у взаємозв'язку із чинниками впливу, що обумовлювали даний розвиток.

Базові концепції та моделі вартісно-орієнтованого управління. Концепція збалансованої системи показників. Принципи управління ринковою вартістю підприємства.

Фінансова функція менеджменту. Вартість організації та її зацікавлені групи («stakeholders»). Управління вартістю організації (value based management) як концепція фінансового аналізу організації. Принципи фінансового аналізу стратегії організації. Управління вартістю і якість зростання організації. Складові управління вартістю організації та функціональні гілки менеджменту. Додатки фінансового підходу до управління вартістю організації: планування інвестиційної вартості організації, система фінансових показників оцінки діяльності на основі інвестиційної вартості бізнесу, оперативний моніторинг ключових факторів створення вартості та економічного прибутку, винагорода персоналу на основі економічного прибутку і вартості бізнесу, система інформації про управління вартістю бізнесу . Цикл управління вартістю організації.

План лекції:

1. Підходи до визначення вартості підприємства.
2. Принципи та функції управління вартістю підприємства.
3. Види вартості, що визначаються при оцінюванні.
4. Чинники, що впливають на величину вартості підприємства.
5. Передумови виникнення та генезис управління вартістю підприємства.
6. Базові концепції та моделі вартісно-орієнтованого управління:
 - а) концепція Альфреда Раппапорта;
 - б) розвиток концепції EVA;
 - в) альтернативні моделі управління вартістю;
 - г) концепція збалансованої системи показників розвитку.

ТЕМА 3. Оцінювання вартості підприємства як основа ефективного управління фінансами

Необхідність, завдання і принципи оцінювання вартості. Цілі оцінювання підприємства.

Види вартості, що визначаються при оцінюванні. Принципи оцінки підприємства. Чинники, що впливають на величину вартості.

Методичні підходи до оцінювання вартості підприємства. Переваги та недоліки традиційних підходів до оцінювання вартості підприємства. Методи витратного підходу. Методи дохідного підходу. Методи ринкового підходу. Опціональний підхід до оцінювання вартості організації. Види мультиплікаторів, які визначають в процесі оцінки. Методи розрахунку вартості репутації.

Практична робота з оцінювання вартості підприємства.

План лекції:

1. Необхідність, завдання і принципи оцінювання вартості підприємства.
2. Методичні підходи до оцінювання вартості підприємства.
3. Практична робота з оцінювання вартості підприємства.

Змістовий модуль 2. Вартісно-орієнтована фінансова політика суб'єктів господарювання

ТЕМА 4. Ринкова діяльність підприємства: фактори вартості

Вплив ринкової діяльності суб'єкта господарювання на формування вартості. Визначення інвестиційних пріоритетів організації. Формування продуктової політики підприємства. Розробка цінової політики. Система розподілу продукції, збут. Дослідження ринкової діяльності підприємства шляхом формування системи індикаторів.

План лекції:

1. Вплив ринкової діяльності суб'єкта господарювання на формування вартості.
2. Інвестиційні та інноваційні пріоритети підприємства.
3. Зміст і організація ринкової діяльності підприємства.
4. Аналіз ринкової діяльності організації на основі формування системи індикаторів.

ТЕМА 5. Операційна діяльність підприємства: фактори вартості

Вплив операційної діяльності суб'єкта господарювання на формування вартості. Управління оборотними активами і оборотним капіталом в контексті управління вартістю підприємства. Розрахунок тривалості фінансового та операційного циклів, розробка політики фінансування оборотного капіталу. Політика управління витратами підприємства, її вплив на вартість суб'єкта господарювання. Податкове навантаження. Управління податковим навантаженням. Управління операційним прибутком. Факторний аналіз чистого прибутку.

План лекції:

1. Управління оборотним капіталом в контексті управління вартістю підприємства.
2. Політика фінансування оборотного капіталу.
3. Управління витратами підприємства.
4. Методи диференціації витрат.

ТЕМА 6. Фінансова діяльність підприємства: фактори вартості

Вплив фінансової діяльності суб'єкта господарювання на формування вартості. Джерела фінансування підприємства, поняття власного і інвестованого капіталу. Характеристики джерел інвестованого капіталу. Фактори, що визначають структуру капіталу. Критерії оптимізації структури капіталу. Дивідендна політика підприємства. Ефективність дивідендної політики.

План лекції:

1. Джерела формування власного капіталу підприємства.
2. Джерела формування позикового капіталу підприємства.
3. Оптимальна структура капіталу підприємства.
4. Дивідендна політика підприємства.

ТЕМА 7. Інвестиційна діяльність підприємства: фактори вартості

Вплив інвестиційної діяльності суб'єкта господарювання на формування вартості. Вплив політики управління необоротними активами на вартість бізнесу. Особливості інтелектуального капіталу. Сучасні методики оцінювання інтелектуальних активів. Механізм управління інтелектуальним капіталом. Взаємозв'язок інновацій та вартості бізнесу. Оцінка інвестиційної привабливості компанії на основі показників інвестиційного аналізу.

План лекції:

1. Поняття інвестиційної привабливості підприємства та основні показники її оцінки.

2. Політика підприємства у частині необоротних активів.
3. Особливості інтелектуального капіталу підприємства.
4. Сучасні методики оцінки інтелектуального капіталу підприємства.
5. Механізм управління інтелектуальним капіталом підприємства.
6. Інвестиційний портфель підприємства.

ТЕМА 8. Модель управління фінансами на основі вартісних показників

Системи управління вартістю компанії, їх складові та класифікація. Система економічної доданої вартості (Economic value added, EVA). Основні показники та принципи управління компанією в системі EVA. Система доданої вартості акціонерного капіталу (Shareholder value added, SVA), принципи аналізу, основні показники, особливості. Принципи побудови системи прибутковості інвестицій на основі потоку грошових коштів (Cash flow return on investments, CFROI). Розробка показників вартості компанії для оперативного управління в компаніях.

Метод збалансованої системи показників (Balanced Scorecard, BSC). Порівняльний аналіз показників результатів діяльності.

План лекції:

1. Необхідність використання VBM-показників.
2. Ринкова додана вартість.
3. Економічна додана вартість.
4. Додана акціонерна вартість.
5. Грошова рентабельність інвестицій.
6. Додана вартість потоку грошових коштів.
7. Модель Едвардса–Белла–Ольсона.

ТЕМА 9. Стратегії управління вартістю підприємства в процесі реорганізації

Стратегія зростання вартості організацій і проблема контролю. Стратегії протидії «ворожому поглинанню». Побудова стратегії протидії ворожим поглинанням за допомогою PR-супроводу.

Реорганізація як форма збільшення вартості організації. Реорганізація, спрямована на укрупнення організації. Реорганізація, спрямована на подрібнення організації. Реорганізація без змін розмірів організації.

Типи злиттів. Мотиви злиття і стратегія організації (фінансовий аспект). Агентська проблема в угодах по злиттю і поглинанню. Принципи оцінки ефективності злиттів і поглинань: руйнування і створення вартості. Форми синергії: операційна, управлінська та фінансова. Вплив злиттів і поглинань на вартість акцій. Оцінювання синергетичного ефекту вартості в процесі злиття і поглинання організації.

Фінансові механізми поглинання та захисту. Фінансування угод на ринку корпоративного контролю. Викуп організацій за рахунок позикового капіталу: LBO, MBO, EBO. Реструктуризація організацій та принципи аналізу ефективності цих операцій. Оцінка ефективності управління вартістю в контексті злиття та поглинання.

План лекції:

1. Реорганізація як форма збільшення вартості підприємства.
2. Реорганізація, спрямована на укрупнення підприємства.
3. Реорганізація, спрямована на подрібнення підприємства.
4. Реорганізація без змін розмірів підприємства.

5. Оцінювання синергетичного ефекту вартості в процесі злиття і поглинання підприємств.
6. Оцінка ефективності управління вартістю в контексті злиття та поглинання.
7. Обґрунтування рішень в системі корпоративного захисту бізнесу від поглинань.
8. Перегляд боргових зобов'язань, податків та витрат при переході прав власності.

ТЕМА 10. Інтегрована система управління вартістю підприємства як управлінська інновація

Складові вартісно-орієнтованого управління фінансами на підприємстві. Стратегічне планування інвестиційної вартості капіталу власників. Запровадження вартісного мислення при прийнятті стратегічних рішень. Створення системи показників оцінки оперативної діяльності внутрішніх підрозділів підприємства на різних рівнях управління. Впровадження «вартісного бачення», що матеріалізується у винагороді менеджерів. Зміни в комунікаціях із зацікавленими особами підприємства і насамперед з його інвесторами.

Етапи формування інтегрованої системи вартісно-орієнтованого управління фінансами підприємства. Вибір методу оцінювання зростання вартості. Побудова стратегічної карти. Формування системи оцінювання оперативних і стратегічних управлінських рішень. Оцінювання вартості підприємства за період запровадження інтегрованої системи управління вартістю та збалансованої системи показників.

Критерії успішного функціонування інтегрованої системи управління вартістю підприємства. Основні переваги запровадження системи вартісно-орієнтованого управління, заснованої на системі збалансованих оцінних показників.

План лекції:

1. Складові управління вартістю підприємства.
2. Етапи впровадження інтегрованої системи управління вартістю підприємства.
3. Чинники успішної реалізації інтегрованої системи управління вартістю підприємства.
4. Побудова стратегічної карти підприємства.

4. СТРУКТУРА ЗАЛКОВОГО КРЕДИТУ З ДИСЦИПЛІНИ «ВАРТІСНООРІЄНТОВАНЕ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ»

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин				
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Контрольні заходи
		Змістовий модуль 1. Методологія вартісно-орієнтованої фінансової політики суб'єктів господарювання				
1.	Значення вартісно-орієнтованого управління в реалізації фінансової політики суб'єктів господарювання	2	1	10	1	Теоретичні завдання

2.	Вартість підприємства як об'єкт управління	2	1	10	1	Теоретичні завдання
3.	Оцінювання вартості підприємства як основа ефективного управління фінансами	2	2	10		Теоретичні завдання
Змістовий модуль 2. Вартісно-орієнтована фінансова політика суб'єктів господарювання						
4.	Ринкова діяльність підприємства: фактори вартості	2	1	10		Тестові завдання
5.	Операційна діяльність підприємства: фактори вартості	4	1	5		Задачі, тестові завдання
6.	Фінансова діяльність підприємства: фактори вартості	4	2	5		Задачі, тестові завдання
7.	Інвестиційна діяльність підприємства: фактори вартості	4	2	5	1	Задачі, тестові завдання
8.	Модель управління фінансами на основі вартісних показників	4	2	5	1	Теоретичні завдання
9.	Стратегії управління вартістю підприємства в процесі реорганізації	4	2	3	1	Тестові завдання
10.	Інтегрована система управління вартістю підприємства як управлінська інновація	2	1	3		Теоретичні завдання
	Тренінг			4		
Всього		30	15	70	5	

Заочна форма навчання

	Назва теми	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Методологія вартісно-орієнтованої фінансової політики суб'єктів господарювання				
1.	Значення вартісно-орієнтованого управління в реалізації фінансової політики суб'єктів господарювання	1	1	10
2.	Вартість підприємства як об'єкт управління	-	-	10
3.	Оцінювання вартості підприємства як основа ефективного управління фінансами	1	1	10
Змістовий модуль 2. Вартісно-орієнтована фінансова політика суб'єктів господарювання				
4.	Ринкова діяльність підприємства: фактори вартості	1	1	10
5.	Операційна діяльність підприємства: фактори вартості	1	1	10
6.	Фінансова діяльність підприємства: фактори вартості	-	-	10
7.	Інвестиційна діяльність підприємства: фактори вартості	1	-	10
8.	Модель управління фінансами на основі вартісних показників	1	-	10

9.	Стратегії управління вартістю підприємства в процесі реорганізації	1	-	10
10.	Інтегрована система управління вартістю підприємства як управлінська інновація	1	-	18
Всього		8	4	108

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ВАРТІСНООРІЄНТОВАНЕ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ»

Денна форма

Практичне заняття 1. Значення вартісно-орієнтованого управління в реалізації фінансової політики суб'єктів господарювання

Мета: Дослідити особливості управління вартістю як стратегії фінансового менеджменту підприємства.

План:

1. Фінансова політика суб'єктів господарювання: сутність, структура та мета.
2. Складові фінансової політики суб'єкта господарювання.
3. Фінансова стратегія і фінансова тактика підприємства.
4. Вартісно-орієнтоване управління підприємством як інновація фінансового менеджменту.

Вартість підприємства як об'єкт управління

Мета: Дослідити вартість підприємства як об'єкт управління.

План:

1. Підходи до визначення вартості підприємства.
2. Принципи та функції управління вартістю підприємства.
3. Види вартості, що визначаються при оцінюванні.
4. Чинники, що впливають на величину вартості підприємства.
5. Передумови виникнення та генезис управління вартістю підприємства.
6. Базові концепції та моделі вартісно-орієнтованого управління:
 - а) концепція Альфреда Раппапорта;
 - б) розвиток концепції EVA;
 - в) альтернативні моделі управління вартістю;
 - г) концепція збалансованої системи показників розвитку.

Практичне заняття 2. Оцінювання вартості підприємства як основа ефективного управління фінансами

Мета: Висвітлити особливості вартісно-орієнтованого підходу до управління фінансовою діяльністю суб'єкта господарювання.

План:

1. Необхідність, завдання і принципи оцінювання вартості підприємства.
2. Методичні підходи до оцінювання вартості підприємства.
3. Практична робота з оцінювання вартості підприємства.

Практичне заняття 3. Ринкова діяльність підприємства: фактори вартості

Мета: Виконання завдань, пов'язаних з оцінкою ринкової діяльності підприємства та визначенням шляхів збільшення його вартості у довгостроковому періоді.

План:

1. Вплив ринкової діяльності суб'єкта господарювання на формування вартості.
2. Інвестиційні та інноваційні пріоритети підприємства.
3. Зміст і організація ринкової діяльності підприємства.
4. Аналіз ринкової діяльності організації на основі формування системи індикаторів.

Практичне заняття 4. Операційна діяльність підприємства: фактори вартості

Мета: Виконання завдань, пов'язаних з оцінкою операційної діяльності підприємства та визначенням шляхів збільшення його вартості у довгостроковому періоді.

План:

1. Управління оборотним капіталом в контексті управління вартістю підприємства.
2. Політика фінансування оборотного капіталу.
4. Управління оборотним капіталом підприємства.
3. Управління витратами підприємства.
4. Методи диференціації витрат.

Практичне заняття 5. Фінансова діяльність підприємства: фактори вартості

Мета: Виконання завдань, пов'язаних з оцінкою фінансової діяльності підприємства та визначенням шляхів збільшення його вартості у довгостроковому періоді.

План:

1. Джерела формування власного капіталу підприємства.
2. Джерела формування позикового капіталу підприємства.
3. Оптимальна структура капіталу підприємства.
4. Дивідендна політика підприємства.

Інвестиційна діяльність підприємства: фактори вартості

Мета: Виконання завдань, пов'язаних з оцінкою інвестиційної діяльності підприємства та визначенням шляхів збільшення його вартості у довгостроковому періоді.

План:

1. Поняття інвестиційної привабливості підприємства та основні показники її оцінки.
2. Політика підприємства у частині необоротних активів.
3. Особливості інтелектуального капіталу підприємства.
4. Сучасні методики оцінки інтелектуального капіталу підприємства.
5. Механізм управління інтелектуальним капіталом підприємства.
6. Інвестиційний портфель підприємства.

Практичне заняття 6. Модель управління фінансами на основі вартісних показників

Мета: Виконання завдань, пов'язаних з оцінкою комплексної системи показників діяльності підприємства та визначенням шляхів збільшення його вартості у довгостроковому періоді.

План:

1. Необхідність використання VBM-показників.
2. Ринкова додана вартість.
3. Економічна додана вартість.
4. Додана акціонерна вартість.
5. Грошова рентабельність інвестицій.

6. Додана вартість потоку грошових коштів.
7. Модель Едвардса–Белла–Ольсона.

Практичне заняття 7. Стратегії управління вартістю підприємства в процесі реорганізації

Мета: Здійснити оцінювання синергетичного ефекту вартості в процесі злиття і поглинання підприємства.

План:

1. Реорганізація як форма збільшення вартості підприємства.
2. Реорганізація, спрямована на укрупнення підприємства.
3. Реорганізація, спрямована на подрібнення підприємства.
4. Реорганізація без змін розмірів підприємства.
5. Оцінювання синергетичного ефекту вартості в процесі злиття і поглинання підприємств.
6. Оцінка ефективності управління вартістю в контексті злиття та поглинання.
7. Обґрунтування рішень в системі корпоративного захисту бізнесу від поглинань.
8. Перегляд боргових зобов'язань, податків та витрат при переході прав власності.

Практичне заняття 8. Інтегрована система управління вартістю підприємства як управлінська інновація

Мета: Розглянути проблеми впровадження системи інтегрованого вартісно-орієнтованого управління на вітчизняному підприємстві.

План:

1. Складові управління вартістю підприємства.
2. Етапи впровадження інтегрованої системи управління вартістю підприємства.
3. Чинники успішної реалізації інтегрованої системи управління вартістю підприємства.
4. Побудова стратегічної карти підприємства.

Заочна форма

Практичне заняття 1. Значення вартісно-орієнтованого управління в реалізації фінансової політики суб'єктів господарювання

Мета: Дослідити особливості управління вартістю як стратегії фінансового менеджменту підприємства.

План:

5. Фінансова політика суб'єктів господарювання: сутність, структура та мета.
6. Складові фінансової політики суб'єкта господарювання.
7. Фінансова стратегія і фінансова тактика підприємства.
8. Вартісно-орієнтоване управління підприємством як інновація фінансового менеджменту.

Практичне заняття 2. Вартість підприємства як об'єкт управління

Мета: Дослідити вартість підприємства як об'єкт управління.

План:

7. Підходи до визначення вартості підприємства.

8. Принципи та функції управління вартістю підприємства.
9. Види вартості, що визначаються при оцінюванні.
10. Чинники, що впливають на величину вартості підприємства.
11. Передумови виникнення та генезис управління вартістю підприємства.
12. Базові концепції та моделі вартісно-орієнтованого управління:
 - а) концепція Альфреда Раппапорта;
 - б) розвиток концепції EVA;
 - в) альтернативні моделі управління вартістю;
 - г) концепція збалансованої системи показників розвитку.

6. КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНЕ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ»

Комплексне практичне індивідуальне завдання з дисципліни виконується самостійно кожним студентом. Метою виконання КПЗ є засвоєння теоретичних та організаційних засад, а також набуття практичних навиків у питаннях фінансового управління активами. Зміст КПЗу полягає у проведенні економічних і фінансових розрахунків та обґрунтуванні отриманих результатів, вона представляє собою набір локальних завдань, основною метою яких є виявлення знань студентів щодо організації фінансових відносин установ та організацій, а також навичок практичної роботи з розрахунку грошових надходжень, формування фінансових результатів, аналізу фінансового стану установ та організацій та ін. При виконанні і оформленні КПЗ студент може використовувати комп'ютерну техніку.

Виконання індивідуальних завдань є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту з дисципліни і оцінюється за 100-бальною шкалою.

Для виконання КПЗ студент обирає варіант згідно свого номера в списку групи, виконує і захищає відповідно до встановленого викладачем графіку.

Варіанти КПЗ

1. Джерела формування власного капіталу підприємства.
2. Джерела формування позикового капіталу підприємства.
3. Оптимальна структура капіталу підприємства.
4. Дивідендна політика підприємства.
5. Поняття інвестиційної привабливості підприємства та основні показники її оцінки.
6. Політика підприємства у частині необоротних активів.
7. Особливості інтелектуального капіталу підприємства.
8. Сучасні методи оцінки інтелектуального капіталу підприємства.
9. Механізм управління інтелектуальним капіталом підприємства.
10. Інвестиційний портфель підприємства.
11. Необхідність використання VBM-показників.
12. Ринкова додана вартість.
13. Економічна додана вартість.
14. Додана акціонерна вартість.
15. Грошова рентабельність інвестицій.
16. Додана вартість потоку грошових коштів.
17. Модель Едвардса–Белла–Ольсона.
18. Реорганізація як форма збільшення вартості підприємства.

19. Реорганізація, спрямована на укрупнення підприємства.
20. Реорганізація, спрямована на подрібнення підприємства.
21. Реорганізація без змін розмірів підприємства.
22. Оцінювання синергетичного ефекту вартості в процесі злиття і поглинання підприємств.
23. Оцінка ефективності управління вартістю в контексті злиття та поглинання.
24. Обґрунтування рішень в системі корпоративного захисту бізнесу від поглинань.
25. Перегляд боргових зобов'язань, податків та витрат при переході прав власності.
26. Складові управління вартістю підприємства.
27. Етапи впровадження інтегрованої системи управління вартістю підприємства.
28. Чинники успішної реалізації інтегрованої системи управління вартістю підприємства.
29. Побудова стратегічної карти підприємства.
30. Фінансова політика суб'єктів господарювання: сутність, структура та мета.
31. Складові фінансової політики суб'єкта господарювання.
32. Фінансова стратегія і фінансова тактика підприємства.
33. Вартісно-орієнтоване управління підприємством як інновація фінансового менеджменту.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота, яка містить широкий набір різних видів завдань – опрацювання літературних джерел, аналіз конкретних ситуацій. Це сприяє розвитку у студента нових навичок і вмінь, особливо в частині організації власної роботи, спрямованої на отримання результату.

№ з/п	Тематика	Кількість годин
1.	Опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, вивчення основних термінів і понять.	10/20
2.	Опрацювання законодавчої та нормативної бази (діючі нормативні документи розглядаються відповідно до кожної теми).	10/20
3.	Підготовка до практичних занять.	10/10
4.	Контрольна перевірка особистих знань за питаннями для самостійного поглибленого вивчення та самодіагностики.	10/20
5.	Самостійне розв'язування задач, ситуаційних завдань (у розрізі тем).	10/18
6.	Підготовка до поточного та модульного контролю.	16/20
7.	Тренінг	4/-
	Разом	70/108

8. ТРЕНІНГ З ДИСЦИПЛІНИ «ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНЕ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ»

Тема: Формування стратегічної карти підприємства.

Порядок проведення:

1. Визначення особливостей і тенденцій розвитку та позиціонування підприємства, зокрема, визначення поточного стану підприємства та його позиції.
2. Формування місії підприємства.
3. Визначення ключових аспектів діяльності підприємства.
4. Формулювання головних завдань діяльності підприємства й визначення стратегічних цілей.
5. Визначення ключових чинників розвитку підприємства.
6. Розробка системи показників, виявлення причинно-наслідкових зв'язків, узгодження стратегічних і тактичних цілей.
7. Розробка стратегічної карти.
8. Розробка системи показників для стратегічних карт окремих підрозділів: залежно від масштабів підприємства і його організаційної структури визначається алгоритм розробки стратегічних карт для окремих підрозділів у ході адаптації змісту корпоративної карти до їхніх особливостей.
9. Визначення конкретних цілей: для кожного показника, який входить до стратегічної карти, необхідно встановити прогнозне значення.
10. Розробка плану заходів, яких вживають для реалізації поставлених завдань і місії підприємства в цілому.
11. Впровадження стратегічних карт. При цьому результати фінансового аналізу є визначальними для формування стратегічної позиції підприємства.

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У навчальному процесі застосовуються: лекції, практичні та індивідуальні заняття, консультації, самостійна робота, робота у групах, методи опитування, тестування, моделювання практичних ситуацій, реферування, виконання КПЗ.

10. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни «Вартісно-орієнтоване управління фінансами суб'єктів господарювання» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- оцінювання результатів виконання КПЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- ректорська контрольна робота;
- залік;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання: для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу та дозволу дирекції факультету.

11. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Вартісно-орієнтоване управління фінансами суб'єктів господарювання» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Разом
30%	40%	30%	100%
Усне опитування під час занять (теми 1-6) – 5 балів за тему – макс. 30 балів. Модульна контрольна робота – макс. 70 балів	Усне опитування під час занять (7-10 теми) 5 балів за тему – макс. 20 балів. Модульна контрольна робота, тестування – макс. 80 балів	Підготовка КПЗ – макс. 40 балів. Захист КПЗ – макс. 40 балів. Участь у тренінгах – макс. 20 балів	

Шкала оцінювання:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ЄКТС
90–100	“Відмінно”	A (відмінно)
85–89	“Добре”	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	“Задовільно”	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	“Незадовільно”	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
01–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

12. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№ з/п	Найменування	Номер теми
1.	Конспект лекцій (електронний варіант, паперові носії).	1–10
2.	Тестові завдання до тем (електронний варіант, паперові носії).	1–10

3.	Практичні завдання до тем (електронний варіант, паперові носії).	1–10
4.	КППЗ (електронний варіант, паперові носії).	1–10

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Ареф'єва О.В., Пілецька С. Т., Кравчук Н.М. Адаптивне управління фінансовою стійкістю підприємства при забезпеченні його економічної безпеки. Проблеми системного підходу в економіці : зб. наук. праць. К. : НАУ, 2020. Вип. 1 (75). Ч. 1. С. 80–90.
2. Валінкевич Н. В., Завалій Т. О. Сутність та види показників, що характеризують клієнтський капітал підприємства. Підприємництво і торгівля. 2019. Вип. 24. С. 70–76.
3. Євтушенко М. В., Корольова Н. М. Концепція грошових потоків оцінки вартості капіталу корпоративних підприємств. Причорноморські економічні студії. 2019. Вип. 47-2. С. 73–79.
4. Завалій Т. О. Інтегрований підхід до вартісно-орієнтованого управління клієнтським капіталом підприємства. Стратегії, моделі та технології управління економічними системами / Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (8-9 жовтня 2020 р., м. Хмельницький). Хмельницький: ХНУ, 2020. С. 250–257.
5. Ковальчук Н.О., Федішин М.П., Жаворонок А.В., Абрамова А.С. Управління фінансовою санацією підприємства: навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича. 2019. 231 с.
6. Ляшенко А.Х., Корбутяк А.Г., Сокровольська Н.Я., Юрій Е.О. Оцінка вартості підприємства: навчальний посібник Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 180 с.
7. Климаш Н.І. Економічна додана вартість (EVA) та її вплив на вартість підприємства. Актуальні проблеми використання потенціалу економіки країни: світовий досвід та вітчизняні реалії: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, 25 квітня 2020 р., м. Дніпро. Дніпро: ПДАБА, 2020. С.115—117.
8. Костирко Л. А., Євтушенко М. В. Концептуальні засади фінансової діагностики в системі вартісно-орієнтованого управління корпораціями. Часопис економічних реформ. 2019. № 4(36).С.47-54.
9. Кривов'язюк І. В., Бурбан О. В. Економічна сутність поняття "вартість підприємства" та детермінанти її зростання. *Економіка та держава*. 2020. № 10. С. 99–104.
10. Пілецька С.Т., Ткаченко Є.В. Інноваційний потенціал підприємства в системі антикризового управління. *Облік і фінанси*, 2020. № 1 (87). С. 178–184.
11. Роганова Г. Впровадження статистичних показників до методики аналізу ефективності грошових потоків підприємств. *Економіка*. 2019. № 1 (202). С. 34–42.
12. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року. Березень 2021. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-rozvitku-finansovogo-sektoru-ukrayini-do-2025-roku7686>
13. Терлецька В.О. Підходи та методи оцінювання інноваційної компанії. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2021. № 3 (1). С. 177–182.
14. Чуницька ; Мін-во фінансів України, Ун-т ДФС України, Навч.-наук. ін-т фінансів, банківської справи, Каф. фінансових ринків. Ірпінь, 2021. 59 с.
15. Фінансовий менеджмент : підручник. / Петро Бечко, Олена Непочатенко та ін. Київ: центр навчальної літератури, 2019. 496 с.
16. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. для студентів, які навч. за спец. 051 - Економіка / Е. І. Цибульська. К. : Видавничий дім «Кондор», 2021. 348 с.

17. Abeysekera R. Examining Counsellor Expertise: Evidence from the Sri Lankan Microfinance Sector. *Business Ethics and Leadership*. 2020. № 4(1). P.57-67. DOI: [http://doi.org/10.21272/bel.4\(1\).57-67.2020](http://doi.org/10.21272/bel.4(1).57-67.2020)
18. Don M. Chance. Financial risk management: an end user perspective. World Scientific Books, World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd. 2019.
19. Ievdokymov V., Zavalii T. Conceptual framework of a balanced scorecard: a valueoriented approach. *Fundamental and applied researches in practice of leading scientific schools*.2020. Vol. 37 (1). P. 17–26.
20. Grbenic Stefan Private Firm Valuation in the Technology Sector: Illuminating the Interaction Between Multiple Performance and Peer Pool Setting. *International Journal of Economics, Finance and Management Sciences*.Volume 9, Issue 2. 2021. April. P. 77–96.
21. Kryvovyazyuk I., Smerichevskyi S., Myshko O., Oleksandrenko I., Dorosh V. and Visyna T. Application of Combined Modeling Methods for Estimating and Forecasting the Business Value of International Corporations. *International Journal of Management*. 2020. Vol. 11 (7). P. 1000–1007.